

Ks. Florian Lempa

**UWAGI DO ODPOWIEDZI PAPIESKIEJ KOMISJI DS
AUTENTYCZNEJ INTERPRETACJI KPK
Z DNIA 19.I.1988 R.**

Papieska Komisja ds Autentycznej Interpretacji KPK udzieliła w dniu 19.I.1988 roku odpowiedzi na następującą wątpliwość (dubium):

D. Utrum abortus, de quo in can.1398, intelligitur tantum de eiectione fetus immaturi, an etiam de eiusdem fetus occisione quocumque modo et quocumque tempore a momento conceptionis procuretur.

R. Negative ad primam partem; affirmative ad secundam.

*

Wątp. Czy przez przerwanie ciąży, o którym jest mowa w kan.1398, należy rozumieć tylko usunięcie niedojrzałego płodu, czy także zabicie tego płodu w jakikolwiek sposób i w jakimkolwiek czasie od momentu poczęcia?

Odp. Negatywnie na pierwszą część; pozytywnie na drugą część.

*

Powyższa odpowiedź została zaaprobowana przez papieża Jana Pawła II w dniu 23.V.1988 roku. Jej zaś promulgacja nastąpiła 12.XII.1988 roku¹.

---

¹ AAS 80(1988), s. 1818.

Rzecz oczywista, że jednym ze źródeł powstałej wątpliwości był brak ustawowej definicji przerwania ciąży (abortus), jaki ma miejsce w kan. 1398 KPK z 1983 r. Z tego względu warto więc przypomnieć, że na etapie reformy KPK z 1917 r. niektórzy z członków zespołu „De iure poenali” opowiadali się za ustawowym określeniem przerwania ciąży, jednakże ich postulat został odrzucony większością głosów. Powody były następujące: 1/ konsultorzy zespołu „De iure poenali” uznali, że definicja w tej materii jest zbędna, ponieważ doktryna katolicka na ten temat jest jasna²; 2/ nie chcieli umieszczać jej w ustawie za cenę odstępstwa od przyjętej zasady ogólnej, w myśl której definicje należało pozostawić nauce prawa³ W kan.1398 KPK z 1983 r., potwierdzono zatem jedynie stare prawo (zob.kan.2350 §1 KPK z 1917 r.).

Po promulgacji KPK z 1983 r., podobnie jak w przypadku KPK z 1917 r.⁴, pojawiły się odmienne stanowiska wśród autorów komentarzy na temat terminu „abortus”, użytego w sformułowaniu ustawy karnej.

Niektórzy z komentatorów, jak Th.J.Green⁵, R. Strigl⁶, czy F. Nigro⁷ utrzymywali, że przerwanie ciąży oznacza wyłącznie spowodowanie zamierzonej śmierci żywego płodu ludzkiego na skutek przedwczesnego usunięcia go z łona matki. Inni natomiast, jak J.Arias⁸, V. De Paolis⁹, L. Chiapetta¹⁰, opowiedzieli się za szerokim rozumieniem terminu „abortus”, tzn. obejmującym również ewentualność zabicia nie dojrzałego płodu w łonie matki. Wobec istniejących rozbieżności A.Borras postawił problem: Za jaki czyn prawodawca kościelny karze w przypadku naruszenia normy kan.1398 KPK z 1983 r.? Uznał też za pożądane, aby w tej kwestii wypowiedział się

² Communicationes, 9(1977), s. 317.

³ Communicationes, 2(1970), s. 101.

⁴ Zob. E.Jombert, De delicts et des peines, w: Traite de droit canonique, vol.IV, Paris 1954, s.752; J.Sole, De delictis et poenis, Romae 1920, s.318; A.Veermersch - J.Creusen, Epitome Iuris Canonici, Mechliniae-Romae 1946, s.345; M.Conte a Coronata, de delictis et poenis, Turino 1935, s.451; F.X. Wertz - P. Vidal, Ius canonicum, vol.VII, Romae 1951, n.3.

⁵ The Code of Canon Law. A text and a Commentary, New York 1987, s.930.

⁶ Handbuch des katholischen Kirchenrechts, Regensburg 1983, s.943.

⁷ Commento al Codice di diritto canonico, Roma 1985, s.821.

⁸ Komentarz do kan.1398, w: Codigo de derecho canonico, Pamplona 1987.

⁹ De Sanctionibus in Ecclesia, Romae 1986, s. 119.

¹⁰ Il Codice di diritto canonico, vol.II, Napoli 1988, s. 527.

najwyższy prawodawca kościelny, podając autentyczną definicję doktrynalną przerwania ciąży¹¹.

Z treści odpowiedzi Papieskiej Komisji ds Autentycznej Interpretacji KPK wynika, że jej sens jest następujący: Czyn przestępny przerwania ciąży zachodzi nie tylko wtedy, gdy z łona matki ze śmiercionośnym skutkiem zostaje usunięty płód ludzki nie dojrzały do samodzielnego życia, lecz także wtedy, gdy ów płód zabija się w łonie matki w jakimkolwiek sposób i w jakimkolwiek czasie od chwili poczęcia.

Odpowiedź wspomnianej Komisji dotyczy wyłącznie „ejectione fetus immaturi” i „eiusdem fetus occisione”, czyli płodu nie dojrzałego do samodzielnego życia. Nie dotyczy zatem przestępstwa zabójstwa, ponieważ przez nie rozumie się zadanie śmierci człowiekowi narodzonemu albo płodowi dojrzałemu już do samodzielnego życia poza łonem matki. Tego rodzaju przestępstwo zostało określone w kan.1397 § 1. Należy je też karać według normy sankcjonującej tego kanonu.

Analizowana odpowiedź rzeczonyj Komisji ma uzasadnienie w niezmiennym nauczaniu Magisterium Ecclesiae na ten temat. Nie mogła być więc inna. Poza tym, tylko takie rozumienie przerwania ciąży gwarantuje pełną ochronę prawno- karną poczętego w łonie matki życia ludzkiego przed wszelkimi zamachami.

Odpowiedź Komisji w tym przypadku ma charakter deklaracyjny.

---

¹¹ *Léxcommunication dans le nouveau code de droit canonique. Essai de definition, Paris 1987, s.66.*